

Какво представлява гражданската наука

Широката общественост с принос в изследването и решаването на проблема с морските отпадъци

В цял свят придобива популярност една форма на гражданска активност в полза на науката и обществото наречена „сивил сайънс“ или гражданска наука. Много хора са готови да отделят от времето и средствата си и да подпомагат с доброволни усилия събирането на информация и данни за най-различни явления и процеси, когато за целта не е нужно специално оборудване и техника или пък специализирано обучение и познания. Отчитане на различни параметри на околната среда е сред най-разпространените форми на гражданска наука. С подходящи инструкции и минимални усилия ангажираните членове на местните общности могат да вземат проби от води и почви, да фотографират или описват местни видове, да маркират незаконни сметища или както е в случая с конкретния проект да преброяват и отчитат по вид различните видове твърди отпадъци по плажовете на страни членки на Европейския съюз. За целта е нужно да се свали от сайта на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) в Копенхаген или от Плей Стор за Андройд мобилното приложение за смартфони Marine LitterWatch с характерна картинка – пластмасова бутилка в морска вода. Името на приложението, изписано във всяка търсачка, предлага различни възможности и информация за използването му.

На сайта на ЕАОС са представени както списъци с кодирани и разделени по видове морски отпадъци, а също и преглед на събраните информации и данни от различни точки на европейското крайбрежие. След свалянето на приложението е нужно да се създаде или да се използва съществуващ профил в социалните мрежи фейсбук, гугъл плюс или твитър, а след това се маркира дали лицето участва индивидуално или от името на някаква общност или организация. Следва маркиране на плажа, за който ще се събират данни, с начална и крайна точка на маршрута направо върху картата на европейското крайбрежие. Маркирането става с потупване върху картата за отбелязване на точките. Отваря се меню с означения и малки снимки до тях на различните видове отпадъци. Сайтът е на английски език, но снимките могат успешно да помогнат на тези, които не се чувстват съвсем сигурни в лексиката. Бройките се отчитат с маркиране и придвижване на числата с функции „плюс“ и „минус“. След обобщаване на бройките данните се изпращат с функция „Подаване“ в базата данни на ЕАОС. Събирането на данни за отпадъците по европейските плажове е добър пример за това как много хора могат да подпомогнат научния процес на изследване на видовете и разпространението на отпадъците.

Всички потребители на приложението използват една и съща методология, с други думи те отчитат по един и същ начин видовете според материала и разпределението на отпадъците по размери, което прави резултатите от събраните данни сравними и съизмерими с тези, получени в други части на континента. Същата методология използват и учените от морските институти, а съвместните усилия на научната общност и гражданите допринасят за попълването на информацията за отпадъците. Тя не е достатъчно и събирането ѝ е започнало сравнително неотдавна. За да бъде проследено състоянието на плажовете и да има достатъчно информация, на базата на която да се набележат ефективни мерки за решаване на проблема, са необходими много ресурси, които специализираните научни звена не могат

Проектът „Намаляване на отпадъците в морето и по крайбрежието и устойчиво използване на природните ресурси“ се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. (www.ngogrants.bg)

да отделят. Гражданското общество успешно ги подпомага, а едновременно с това разпространява знания и подпомага промяната на обществените нагласи по отношение на опазване на околната среда.

Използването на приложението не е сложно и със сигурност ще представлява интерес за младежката аудитория. За младежите и екологичните НПО е особено важен и образователният елемент, насочен към индивидуалното поведение и навици на участниците, както и гражданската ангажираност с решаването на проблема. Ангажирането на обществеността в предотвратяването на замърсяването и мониторинга за морските отпадъци е едно от най-важните дългосрочни въздействия, предвиждани от проекта.

Несъмнено подобрените източници на данни и информация са от ключово значение за РДМС и за интегрираната рамка за управление по морските въпроси. Наличието и лесният достъп до голям обхват от данни за природната и човешка дейност в океаните и моретата е в основата на вземането на стратегически решения за морската стратегия и морската политика. Като се има предвид голямото количество данни, които се събират и съхраняват в цяла Европа за различни цели, установяването на подходяща инфраструктура за морските данни и информация е от изключително значение. Тези данни трябва да се събират в подробна и съвместима система и да бъдат достъпни като средство за по-добро управление, разширяване на услугите с добавена стойност и устойчиво развитие на морската среда. Това е значително начинание с много измерения и трябва да се развива съгласно ясен и целенасочен план в продължение на години.

Поради спецификата на морската среда и скъпоструващите изследвания, обуславящи липсата на информация и системни проучвания в много области, съдействието на обществеността и бизнеса често е от ключово значение. Автоматични уреди за наблюдение на морската среда все по често биват монтирани на търговски кораби, за да отчитат данни по време на прехода им. Мобилните приложения за цели на изследователската наука и мониторинга на околната среда обхващат все по широки сфери и области. Редица научни проекти и програми са ангажирани с целенасоченото им разработване и усъвършенстване. Подобряването и оптимизацията на дейностите по събирането на данни и информация и взаимодействието на европейско ниво са важни за това Европа да посрещне предизвикателствата и заплахите, свързани със замърсяването на морската среда и устойчивото управление на морските ресурси.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Черноморска мрежа на неправителствените организации и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България.

Проектът „Намаляване на отпадъците в морето и по крайбрежието и устойчиво използване на природните ресурси“ се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. (www.ngogrants.bg)